

Jaarverslag 2021

Greenport Regio Boskoop

A photograph of two young men in a greenhouse. They are both crouching down, focused on planting small green seedlings into the soil. The man on the left is wearing a light grey t-shirt and blue shorts, while the man on the right is wearing a blue polo shirt and blue shorts. They are holding a small black pot with a seedling. The greenhouse has a high, white, arched structure with many rows of plants in the background.

**Samen
verder
groeien**

Inhoudsopgave

- 3 Voorwoord Meindert Stolk
- 4 Jaarverslag in één oogopslag
- 6 Modernisering teeltareaal
- 10 Herstructurering in de praktijk
- 12 Innovatiekring Weerbaar telen
- 14 Het merk Boskoop op de kaart
- 16 De mogelijkheden van precisieteelt
- 18 Uitdagingen in waterbeheer
- 21 Tweegesprek over onderwijs
- 24 Werken en leren in de Greenport
- 26 Alert blijven op Q-organismen
- 28 Ondergrondse waterberging
- 30 Kees van Velzen zwaait af

Colofon

Dit is het Jaarverslag 2021 van Greenport Regio Boskoop en de Stichting Belangenbehartiging Greenport Boskoop.

Redactie: Greenport Regio Boskoop
Tekst: Mario Bentvelsen, Arno Engels, Andries Middag, Koen van Wijk
Vormgeving: Yka van der Veen
Foto's: From Boskoop, Streng Growers, Provincie Zuid-Holland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Morvenna Goudkade, NVWA George Hoeberechts, Hans Jonkman, Mario Bentvelsen, Arno Engels, Koen van Wijk, Acacia Water, Delphy Schulten Print
Druk:

Greenportboskoop.nl

Gedeputeerde Meindert Stolk over resultaten Greenport

De klokken gelijkgezet

Provincie Zuid-Holland brengt als adviserend lid van de Greenport Regio Boskoop kennis mee vanuit andere Greenports en uit regionale projecten. Hiermee kan ze de verbinding leggen tussen partijen en opgedane expertise. Gedeputeerde Meindert Stolk vertelt als aangesloten bestuurder over de resultaten en verdere uitdagingen.

Wat zijn de belangrijkste resultaten uit de afgelopen periode?

“Er zijn mooie resultaten behaald op thema’s waar we al langer aan werken. Zoals in het creëren van ontwikkelmogelijkheden voor bedrijven, sanering van kwekerijen in het buitengebied en het maken van plannen voor een betere bereikbaarheid en waterkwaliteit. Dit alles kan alleen slagen door samenwerking met alle partners. Er ligt nog veel meer moois in het verschiet, ook voor nieuwe thema’s. Zo werken we aan de verbetering van zoetwaterbeschikbaarheid, onder meer via een onderzoek naar ondergrondse wateropslag. Verder staan er projecten voor verduurzaming van de energievoorziening in de startblokken.”

we bijgedragen aan het ‘gelijkzetten van de klokken’. Het gemeentelijk en provinciale beleid is zoveel mogelijk op elkaar afgestemd, zoals bij de begrenzing van het boom- en sierteeltgebied en de maatwerkgebieden. De gemeenten hebben hierdoor meer planologische ruimte voor herstructurering en de toepassing van de ruimte-voor-ruimte regeling. Daardoor wordt bedrijfsverplaatsing mogelijk en zijn nieuwe functies goed in te passen.”

Tuinieren werd door corona booming en de productie van groen en geluk zal naar verwachting steeds belangrijker worden. Wat brengt dat voor kansen?

“Er liggen heel veel kansen voor de telers. Niet alleen voor het aanbieden van hun planten en bomen maar ook van diensten als ontwerp, realisatie, onderhoud van tuinen en groene buitenruimtes. Daarbij heeft hun kennis van planten, bomen en bodem, maar ook die van hydrologie, ecologie en klantvoorkeuren een onschatbare waarde. De sector kan een hoofdrol krijgen in het vergroenen van steden, wat nodig is bij het kunnen omgaan met klimaatverandering, zoals extreme hitte en wateroverlast door hevige buien. Dit past naadloos in de landelijke Greenportstrategie Feeding and Greening the Megacities.”

Zijn er ook uitdagingen?

“Jazeker, telers moeten nog meer toe naar duurzaam en circulair produceren. Ze kunnen daarvoor kennis benutten die in andere sectoren en tuinbouwregio’s is opgedaan. Denk aan digitalisering en robotisering. Hierin is de glastuinbouw koploper, door deze kennis te delen komt verdere innovatie sneller op gang en daarin kan de Greenport een aanjagende rol spelen. Verder is het werven en vasthouden van medewerkers een groeiende uitdaging. Aantrekkelijk werkgeverschap wordt dus steeds belangrijker.”

Op welke wijze draagt provincie Zuid-Holland bij aan de modernisering van het teeltareaal?

“Zowel financieel als via ons beleid. De provincie kent de Greenport Boskoop jaarlijks 100.000 euro subsidie toe, wat gedeeltelijk gebruikt wordt voor modernisering van het teeltareaal. Anderzijds hebben

Greenport Boskoop in 1 oogopslag

Netwerkbijeenkomsten succesvol

Rond en in de zomer van 2021 konden we een paar keer weer de bekende netwerkbijeenkomsten in fysieke vorm organiseren. We mogen met recht spreken van gigantische belangstelling en (mede daardoor) zeer geslaagde bijeenkomsten. Deze smaken naar meer. Hopelijk kunnen en mogen we ook in dit nieuwe jaar snel weer met actuele, interessante en inspirerende thema's met elkaar in gesprek en aan de slag.

Tweede oeververbinding dichterbij dan ooit

Provincie Zuid-Holland, gemeenten Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk en Waddinxveen en regio Midden-Holland hebben eind 2021 belangrijke besluiten genomen voor het verbeteren van de bereikbaarheid, leefbaarheid en economie in onze regio. Een onderdeel van deze besluiten is gericht vervolgonderzoek naar een tweede, noordelijke oeververbinding over of (beter) onder de Gouwe. Vanuit onze organisaties hebben wij veel tijd geïnvesteerd en inbreng geleverd om dit onderzoek op een goede manier 'op de agenda' te krijgen en te houden.

Project verbetering waterkwaliteit

Het afgelopen jaar hebben we het driejarige project 'Boomkwekers weten van water' afgerond. In dit project hebben heel veel kwekers in onze regio hun kennis over en ervaring met maatregelen om de waterkwaliteit verder te verbeteren uitgebreid. En met effect. De laatste jaren zien we dat afspoeling van erven naar het oppervlaktewater steeds verder afneemt en ook dat we minder en minder hoge overschrijdingen van de normen voor waterkwaliteit hebben dan eerder wel eens het geval was. Ook hier bewijst de stelling dat modernisering bijdraagt aan verduurzaming zich.

Ook afgelopen jaar hield de coronapandemie onze samenleving nog in de greep. Lastig voor een netwerkorganisatie als de Greenport, maar dat neemt niet weg dat er volop beweging was en blijft in onze regio. Een terugblik op een aantal thema's:

Brancheopleiding Boomteelt van start

Op 26 oktober 2021 ging de fonkelnieuwe brancheopleiding Boomteelt officieel van start in onze regio. We zijn enorm blij met maar liefst achttien deelnemers aan dit eerste leerjaar en hopen dat er nog velen hun voorbeeld zullen volgen. In veertig weken worden medewerkers, zij-instromers en carrièreswitchers opgeleid tot vakbekwaam medewerker. Deelnemers kunnen zowel kiezen voor afzonderlijke modules als voor de complete opleiding.

Floriade-inzending From Boskoop

Na ampel beraad ging eind vorig jaar de spreekwoordelijke kogel door de kerk: er komt een Floriade-inzending From Boskoop! De eerste 'schop' ging op 10 januari 2022 in de grond op ons kavel in Almere. Vanaf 14 april verwachten we heel veel van de twee miljoen bezoekers te kunnen verblijden en inspireren met al het moois wat onze prachtige regio te bieden heeft aan groene oplossingen voor een betere wereld. Innovatief en duurzaam, met kennis van zaken en vakmanschap.

Eerste innovatiekring Weerbaar Telen start in Boskoop

Na de zomer ging de eerste innovatiekring Weerbaar Telen van start in onze regio. In 2022 volgen meer van deze kringen in andere boomkwekerijregio's in het land. Samen vormen zij een meerjarig praktijkproject rond weerbaar telen en plantgezondheid in de boom- en vasteplantenteelt. In dit project staan zogenaamde 'innovatiekringen' centraal. Hierin ontwikkelen en testen vooruitstrevende ondernemers vernieuwende teeltconcepten en werkwijzen in de praktijk. Op deze manier dragen wij eraan bij dat we in 2030 nagenoeg emissie- en residuvrij telen.

Modernisering teeltareaal

Jonge, toekomstgerichte ondernemers kunnen hun bedrijven verder ontwikkelen dankzij de herstructurering van verouderde kwekerijen van stoppers. Voorbeelden zijn Streng Growers aan de Halve Raak en Van der Wolf Plant aan de Berkenbroek.

'Het is lekker ondernemen hier'

Alles is er op vooruitgegaan

Kwekerij Van der Wolf Plant teelt aan de Berkenbroek een breed assortiment rotsplanten en sempervivum. De locatie is vijf keer zo groot als het ouderlijk bedrijf in het buitengebied. De stap die opvolger Daan van der Wolf kon zetten, toont de herstructurering in de praktijk.

Daan van der Wolf (40) zag het na zijn opleiding aan de tuinbouwschool wel zitten om in het ouderlijk bedrijf te stappen, waar in Reeuwijk al tientallen jaren rotsplanten en sempervivum geteeld werden. Maar hij wist dat het in de toekomst veel groter moest, en de kwekerij aan de Schinkeldijk was niet groter dan vijfduizend vierkante meter. Ook lag het land te laag. Uitbreiden op die locatie was niet mogelijk en grond elders huren was behelpen. Toen kwam de ruimte-voor-ruimte regeling in beeld, zodat zijn vader kon stoppen en Daan kon verkassen naar een betere plek.

"We zijn door de Stichting Belangenbehartiging heel goed geholpen met dit traject, dat niet eenvoudig is. Ze waren ook realistisch. 'Je moet een lange adem hebben, want je gaat op de stoel van projectontwikkelaar zitten', waarschuwde de makelaar al op de eerste dag", herinnert de rotsplantenkweker zich. Uiteindelijk heeft zijn vader twee huizen op zijn oude bedrijf kunnen bouwen en is Daan neergestreken aan de Berkenbroek waar hij vijf keer zoveel ruimte heeft.

"Ik heb hier 2,5 hectare beteelbare grond, waarvan 4.000 m2 koude kas en de rest containerveld. Inmiddels heb ik vijf mensen in dienst en is ons productassortiment uitgebreid van vier naar veertig varianten, waaronder gemengde schalen, wanderella's en sedumtray's voor daktuinen. Met ons brede

assortiment kunnen we tuincentra volledig voorzien in dit segment planten."

Gecontroleerde groei

Ondanks de goede hulp vanuit de Greenport kon Daan niet wachten op de uitkomst van de ruimteregeling. Vijf jaar geleden ging hij daarom een huurcontract aan met een afbouwende kweker aan de Berkenbroek. Op advies van de Greenportmakelaar huurde hij het eerste jaar eenderde deel, een jaar later tweederde en volgde daarna de overname. "Dat was de gecontroleerde groei die ik voor ogen had. Nu heb ik hier een mooi bedrijf, alles is er op vooruit gegaan, al raak ik zelf wel steeds minder plantjes aan", lacht hij.

Krachtenbundeling

Daan ziet veel waarde in krachtenbundeling en is blij met het Greenportverband. "Als je wat hebt kun je er aankloppen en dan zijn de lijnen heel kort naar de mensen die ook echt kunnen helpen. Dat is wel heerlijk, het is lekker ondernemen hier."

Hij is nu zelf ook een collectief gestart rond zijn eigen kwekerij, ondersteund door de Greenportorganisatie. "Met de ondernemers aan de Berkenbroek hebben we ons verenigd. Samen sta je sterker en weet je meer. Recent hebben we een AED aangeschaft en een stukje land gekocht om een keerplek voor vrachtwagens op aan te leggen."

'Het bodemonderzoek was al gedaan'

In één jaar van aankoop naar planten

Kwekerij Streng Growers heeft de markt voor fruitbomen, klimplanten en gaultheria de afgelopen jaren sterk zien groeien en weet succesvol kansen te verzilveren. Door aankoop van drie oude bedrijven zet het bedrijf dit jaar weer een reuzenstap. Binnen een jaar ging het van aankoop en renovatie tot nieuwbouw.

Bij Streng Growers aan de Halve Raak zit de groei er goed in. Het bedrijf heeft met opvolger Ronald Streng (36) en zijn vrouw Sandra een dynamisch stel aan het roer dat een breed assortiment levert aan groothandels, tuincentra, veilingen en retailers. In voorjaar en zomer ligt de nadruk op de uitlevering van fruitplanten en klimmers als clematis en passiflora. In het najaar en winter zorgen de gaultheria voor piekdrukke.

"We hebben ons bedrijf eerst uitgebreid door een aantal buurbedrijven op te kopen, waarna we in 2019 een nieuwe kas van 1 hectare hebben gebouwd. Omdat de markt bleef groeien hebben we de blik naar de overkant gericht", vertelt Ronald.

Van huur naar koop

Expansie zoeken begon voor de ondernemer met het bijhuren van tuinen. "Toen ik merkte dat er stabiliteit in de afzet ontstond, ben ik gaan kijken of er wat te koop stond. Zo kwamen we vorig jaar uit bij drie verouderde bedrijven aan de overkant, vlakbij onze hoofdlocatie", vertelt hij.

Die kwekerijen, gezamenlijk 3,5 hectare groot, werden aangeboden via het Ontwikkelingsbedrijf HOT (Herstructurering en Ontwikkeling Tuinbouwsector, red.).

Ronald vond de aanvankelijke prijs te fors, ook moest er een stevige renovatie plaatsvinden. De schoeiingen moesten vernieuwd, er zat asbest in en de percelen moesten opgehoogd worden. Maar renoveren is een kwestie van de schouders eronder zetten en de locatie was te gunstig om het niet te doen, wist hij. En de prijs, daar zijn ze uitgekomen.

Sloot gedempt

"We hebben schoeiing aangebracht, alles opgehoogd en de kaspaden onderheid. Twee percelen zijn samengevoegd door een sloot te dempen, zodat de kavel breed genoeg werd voor onze nieuwe kas van 1 hectare. De rest is ingericht als containerveld. Daar

starten we dit voorjaar met de nieuwe teelt, binnen een jaar na aankoop", vertelt hij.

De nieuwe locatie krijgt ook een kantine, verwerkingsruimte en laaddock en wordt volledig ingericht voor de teelt van gaultheria's. Met deze clustering, zonder losse huurtuinen maakt Streng Growers zo een enorme logistieke verbetering en efficiëntieslag in de bedrijfsvoering.

Hulp Greenport

Als je voor bedrijfsuitbreiding ook een oude locatie moet herstructureren, zijn er flink wat hobbels te nemen. De kweker weet van wanten, maar had ook baat bij de regelzaken die de Stichting Belangenbehartiging Greenport Boskoop voor haar rekening nam.

"De vergunningaanvragen verliepen via hun makelaar en bij de aankoop zat de vergunning voor het dempen van de sloot er al bij. Dat scheelt natuurlijk tijd. Verder hadden zij al bodemonderzoek laten doen, waarvan ik de uitkomsten kon gebruiken voor de vergunningaanvraag voor de loods." Ook was de asbestinventarisatie al uitgevoerd, wat het voor een ondernemer makkelijker maakt om een besluit over zo'n aankoop te nemen.

Altijd op zoek om het gebied sterker te maken

De modernisering van het teeltareaal is in de regio Boskoop, met nog honderden kleine kwekerijen, een doorlopend proces. Gebiedsregisseur Henk van der Smit van Stichting Belangenbehartiging Greenport Boskoop werkt hieraan als een spin in het web. Hij schijnt zijn licht over een aantal recente ontwikkelingen.

Van oudsher zijn de percelen in het Boskoopse sierteeltgebied klein en smal. De kwekers waren nooit anders gewend, maar door veranderingen in de markt en andere eisen aan de teelt is opschaling van bedrijven hard nodig. Dit is al jaren de trend, maar het lukt steeds beter om stappen te zetten. Henk van der Smit speelt hierin een belangrijke rol, als een oliemannetje voor wie alle deuren opengaan. Hij zoekt voortdurend naar mogelijkheden om het Boskoopse kwekerijgebied te optimaliseren door zich overal te oriënteren, te weten welke plannen kwekers hebben en door veel gesprekken te voeren.

“Ik spreek veel mensen, vaak naburige ondernemers. Als ergens een bedrijf vrijkomt, zoek ik bij de burens of er ruimte is om iets aan grond samen te voegen en het daarna weer zo te schuiven dat iedereen erop vooruitgaat.” Dit maatwerk is een van de opties bij herstructurering. Soms zijn er grotere stappen te maken, wanneer meerdere verouderde kwekerijen naast elkaar vrijkomen en door een jongere ondernemer samengevoegd worden tot één moderne kavel.

Buiten de contouren

Zowel binnen als buiten de contouren van het sierteeltgebied zijn de laatste tijd veel transacties gerealiseerd. “In een tijdsbestek van zo’n zes jaar hebben we circa vijftig

bedrijven buiten het kerngebied kunnen saneren”, blikt Van der Smit terug. Momenteel zitten weer dertien kwekers in een procedure voor een bestemmingsplanwijziging. “Dat is nodig voor toepassing van de ruimte voor ruimteregeling. Het mogen terugbouwen van enkele woningen op de voormalige kwekerij levert ondernemers de financiële ruimte om te stoppen.”

De gebiedsregisseur spant zich in om alle lijntjes bij elkaar te brengen, maar met de prijszonderhandelingen bemoeit hij zich niet. Daarvoor schakelt de stichting een onafhankelijke makelaar in. Om grotere stappen te maken wordt in Boskoop de laatste twee jaar ook samengewerkt met het Ontwikkelingsbedrijf HOT, dat is opgericht voor de herstructurering van het Westland.

‘Het was versnipperd maar is straks een trekpleister’

Water

Waar gesleuteld wordt aan het Boskoopse areaal, valt er niet te ontkomen aan aanpassing van de watergangen. Om tot grotere

percelen te komen, kiezen ondernemers er vaak voor om tussenliggende sloten te dempen. “Dat kan echter alleen met instemming van het Hoogheemraadschap van Rijnland en als elke gedempte meter gecompenseerd wordt.

Om dit soepel te laten verlopen hebben we de regeling ‘Berging Rekening Courant’ in het leven geroepen”, licht Van der Smit toe. Hierin heeft de Stichting dempingsrechten opgebouwd, door af en toe verouderde percelen op te kopen en om te zetten in water. Kwekers kunnen die rechten kopen tegen een vaste uitgifteprijs per polder.

Tuinen van Boskoop

Een resultaat om trots op te zijn is de ontwikkeling van de ‘Tuinen van Boskoop’. Na het voorbereidende werk van de Stichting Belangenbehartiging kan de ontwikkeling van deze toeristische hotspot rond het boomkwekerijmuseum dit jaar van start. Door opkoop van enkele percelen achter het museum is aan de Reijerskoop een kavel van vier hectare groot gevormd. Hier worden de activiteiten van het museum uitgebreid met een sortimentstuin, een educatieve tuin (voor het onderwijs) en het startpunt van de rondvaarttochten.

“Het was een versnipperd gebied, maar nu wordt het een trekpleister. De ondernemers daar konden niet meer verder. Dit is een mooie ontwikkeling van het gebied, mede mogelijk gemaakt door de bouw van twee woningen op de voormalige kwekerijen”, vertelt Van der Smit. “De Tuinen van Boskoop stralen straks af op de hele Greenport.” Medio 2023 wordt de opening verwacht.

Ruimere jas voor Stibosplein

Begin 2022 is het Stibosplein verhuisd naar de nieuwe locatie aan de Italiëlaan. Dat gebeurde op voortvarende wijze want in een mum van de tijd kon de handel hervat worden.

Het past in de traditie van het handelsplein, waar al dertig jaar zelfstandig tussen kwekers en handelaren plantgoed wordt uitgewisseld, zonder tussenkomst van een veiling of andere instantie. Logistiek is het een uitkomst, maar doordat de partijen steeds groter werden, de wagens dus ook, begon de ruimte op het oude Stibosplein te knellen. Met de verhuizing is de handelslocatie gegroeid van 4.000 naar 7.500 vierkante meter.

Het dienstgebouw waarvan de transporteurs gebruikmaken, wordt in 2022 ook verplaatst naar de nieuwe locatie. Al met al blijft het Stibosplein uitkomst bieden in al zijn eenvoud: Door op één plek partijen met elkaar te wisselen, levert deze locatie een verdergaande vermindering van het aantal verkeersbewegingen in het gebied op en draagt dus bij aan verduurzaming van de Greenport Boskoop.

Innovatiekring Weerbaar telen gestart

Een primeur: In 2021 is in de Greenport Regio Boskoop de eerste innovatiekring Weerbaar Telen gestart, op initiatief van de LTO Vakgroep Bomen, Vaste planten en Zomerbloemen. De innovatiekring is een onderdeel van een meerjarig praktijkproject rond weerbaar telen en plantgezondheid.

Innovatiekring zoekt wegen naar schonere teelt

De Nederlandse tuinbouw wil minder afhankelijk zijn van gewasbeschermingsmiddelen en zo schoon mogelijk telen. Nodig daarvoor is de plantweerbaarheid te verhogen en toewerken naar nagenoeg emissieloze teeltsystemen. Via innovatiekringen in diverse regio's ontwikkelen en testen telers daarom vernieuwende teeltconcepten en werkwijzen in de praktijk.

De eerste innovatiekring is in 2021 gestart in de Greenport Regio Boskoop. Het afgelopen najaar is de groep, met daarin zeven telers, enkele keren bijeengekomen om te brainstormen over het programma. De innovatiekringen zijn een meerjarig project dat voortkomt uit de visie 'Plantgezondheid 2030: Gezonde teelt, gezonde toekomst' van LTO Nederland.

De inspanningen van de deelnemende telers moet weerbare en schone teeltsystemen opleveren die toepassing in de praktijk versneld mogelijk maken. Zo kan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verder omlaag. De regio Boskoop is als eerste verkozen omdat dit sierteeltgebied ongeveer de helft van alle teelten in de boomkwekerijsector vertegenwoordigt.

Uitgedaagd

De deelnemers worden uitgedaagd om zaken geheel anders aan te pakken dan dat zij in de praktijk gewend zijn, en dit uit te proberen op een deel van hun bedrijf. Opgedane ervaringen en resultaten zullen ze met de rest van de groep delen. Het project rond weerbaar telen loopt tot en met 2023.

De telers hebben praktische vragen op tafel gelegd vanuit het idee dat ze in 2030 bepaalde middelen niet meer mogen gebruiken. Hoe kunnen ze dan nog steeds dezelfde kwaliteit leveren? Dat heeft een veelzijdig programma opgeleverd. Zoals het toepassen

van een bodemlevenmonitor in potgrond om inzicht te krijgen in het aanwezige bodemleven. Sturen op een gezonder bodemleven kan een duurzaam alternatief opleveren voor de chemische bestrijding van Pythium en Phytophthora.

Ze bekijken ook hoe je natuurlijke vijanden naar de kwekerij kunt trekken met bloemrijke stroken, zodat meer biologische bestrijding mogelijk wordt. Ook duurzame onkruidbestrijding met onkruidrobots en andere hightech middelen staat op het programma. Dit jaar werkt de innovatiekring de voorstellen uit tot praktijkgerichte acties, proeven en demo's. Uiteindelijk worden de resultaten niet alleen binnen de innovatiekring, maar ook met kringen in de rest van Nederland uitgewisseld.

Ilex-remmen zonder chemie

Collin Rijkaart van Boomkwekerij M.J. Rijkaart in Boskoop is een van de deelnemers van de innovatiekring. Hij teelt Clematis op pot en de snijheester Ilex verticillata. "Ik zoek naar manieren om Ilex verticillata in groei te remmen zonder chemische middelen. Verder zie ik de innovatiekring ook als een kans voor het vak. Ik hoop dat we onze teelten kunnen verbeteren voor alle kwekers."

Het gebruik van chemische groeiremmers wordt steeds meer ingeperkt en alternatieven werken niet altijd naar wens. Rijkaart: "Ons idee is om meer met het mes te gaan

werken, ofwel de struiken ondersnijden, in combinatie met beter afgestemde voeding en watervoorziening."

Drone boven gewas

Rijkaart heeft ook interesse om met precisie-teelt aan de slag te gaan. "Niet zoals in de akkerbouw, waar met gps hele percelen plaatsspecifiek bewerkt worden. Maar wij kunnen wel vakjes maken in een perceel en bijvoorbeeld stroken van twintig meter apart behandelen en hier registreren wat er gebeurt in de bodem en in de struik."

Om die stap te kunnen zetten zijn er ook al data verzameld op zijn bedrijf. Daarvoor heeft kringondersteuner René van Tol (Delphy) een drone met camera laten vliegen boven zijn 1 hectare grote kwekerij. Alle data worden nu uitgewerkt, vertelt de teler. "We willen graag weten hoe groot de takken per vierkante meter werkelijk zijn geworden en wat de variatie daarin is. Zo kom je te weten waar je dan wel of niet met een mes kan gaan werken."

Wijzer van elkaar

Alle ervaringen die Rijkaart gaat opdoen met de nieuwe manier van groeiremmen worden straks allemaal in de innovatiekring besproken. "We hopen allemaal wijzer van elkaar te worden. Iedere deelnemer heeft een specifieke praktijkgerichte vraag ingebracht. Ik ben ook in de andere onderwerpen en in de aanpak van andere telers geïnteresseerd. Ik vind niets mooier dan open met elkaar communiceren om ons vak naar een hoger niveau te tillen."

Deelnemers Innovatiekring

Zeven bedrijven draaien mee in de Boskoopse innovatiekring. Dit zijn:

Boomkwekerij M.J. Rijkaart (Boskoop)
Kwekerij Kwakernaak (Reeuwijk)
Visser Boomkwekerij (Hazerswoude)
Bremmer Boomkwekerijen (Waddinxveen)
Boomkwekerij Wansinck (Hazerswoude)
Boot & Dart Boomkwekerijen (Boskoop)
T. Wezelenburg Handelskwekerijen (Boskoop)

Zij krijgen ondersteuning van René van Tol (bedrijfsadviseur Delphy), Andries Middag (programmamanager Greenport Regio Boskoop) en Arno Engels (LTO Vakgroep).

'We hopen allemaal wijzer van elkaar te worden'

Die gave planten uit Boskoop

Het productlabel 'From Boskoop' bestaat sinds enkele jaren, maar veel is daar tot nu toe nog niet mee gedaan. Dat gaat in 2022 veranderen met de Floriade in Almere, waar het label voor het eerst aan het grote publiek – er worden twee miljoen bezoekers verwacht – wordt getoond.

Het label 'From Boskoop' wil afnemers – zowel handel als consument – erop wijzen dat het betreffende product afkomstig is uit de regio Boskoop. Dat kan betekenen dat het daar is ontwikkeld, gekweekt en verhandeld of 'dat er met een Boskoopt oog naar gekeken is'. Dat zegt Andries Middag, programmamanager van Greenport Regio Boskoop. "Wij zijn een van de geestelijke ouders van dit bijzondere project, samen met een aantal partners die het Greenport Business Center vormen. We hebben er tot nu toe niet veel mee gedaan, er is wel een website en een Facebook-pagina. Sinds vorige zomer zijn er meer partijen in actief geworden, waaronder Jos Lint van Proba. Die is bezig met een student om te kijken hoe we het label effectiever in kunnen zetten."

Professionalisering communicatie

Er wordt dus hard gewerkt aan de professionalisering van de communicatie over 'From Boskoop', zegt Middag. "Nu het label er is moeten we het gaan 'laden'. De student gaat onderzoeken welke opties er zijn en bespreekt dat met de deelnemers. Er zijn nu 55 deelnemers, waarvan er zeven inzender zijn op de Floriade. Via een QR-code kunnen

bezoekers meer informatie vinden over de getoonde producten. Zo hopen we ook op een commercieel effect na de wereldtuinbouwtentoonstelling."

Op welke manier het label geladen moet worden is dus nog in onderzoek. Doel van dat 'laden' is het creëren van consumentenvoorkeur voor producten uit Boskoop. "Alleen weten we nog niet precies waarop. Er zijn meerdere mogelijkheden: denk aan duurzame teelt, vakmanschap en kwaliteit of aan onze unieke – 150 jaar lange – historie als boomkwekerijgebied. Zij gaan kijken: op welke punten van de circulaire kwekerij in de specifieke regio Boskoop kun je nou scoren. Zowel vanuit de inhoud als het perspectief van een consument. Hoe kun je dat vervolgens verwaarden en vermarkten."

Label bekender maken

De inzending op de Floriade is vooral bedoeld om het label bekender te maken. Middag vervolgt: "Ik denk niet dat de Floriade bezoekers zich gaan verdiepen in de Sustainable Development Goals van de UN bijvoorbeeld. Als ze maar onthouden dat die planten uit Boskoop gaaf zijn en er een goed verhaal bij is. Dan kunnen ze dat thuis nog eens

opzoeken." Volgens de programmamanager is het wijs om aan te sluiten bij de certificering die al in de markt gehanteerd wordt. "De kunst is om uit te vinden: wat is specifiek voor de boomteelt en dan met name voor de boomteelt in Boskoop. Je bent eigenlijk bezig met het ontsluiten van bepaalde aankoopmotieven, die mensen aan kunnen spreken. De ene consument is gevoelig voor argument A en de ander voor argument B. Daar zul je in moeten diversificeren."

'From Boskoop' goes Floriade

Boskoop in miniatuur

Ondertussen begint de inzending op de Floriade zijn definitieve vorm te krijgen. Helma van der Louw is verantwoordelijk voor de coördinatie en uitvoering van de Boskoopse inzending. Wat gaat het publiek daar straks allemaal zien? "Wij hebben het slagenlandschap nagebouwd, waar de regio Boskoop om bekend staat: lange, smalle percelen met water er omheen, bruggen en een schouw. Wij zitten met onze inzending onder de kabelbaan, van waaruit straks dat landschap mooi te zien is."

Maar er is meer dan de Boskoopse sierteelt in miniatuurvorm, want in het paviljoen zijn straks ook veel innovaties te zien. "Het is dus een stukje nostalgie, maar zeker ook een doorkijkje naar de toekomst. In de inzending komt het hele sortiment aan bod, van de 'moerhoek' tot het eindproduct."

Genoeg te beleven

De Floriade verwacht twee miljoen bezoekers, en biedt een unieke kans voor Boskoop om zich breder te profileren. "Wij willen het sortiment, het vakmanschap, de kennis en handelsfunctie die we in Boskoop hebben, uitdragen. Maar we willen de mensen ook tijdens of na de Floriade naar dit gebied toetrekken om zelf te komen kijken. Want er is hier gewoon hartstikke veel te zien en te doen op recreatief gebied, gekoppeld aan sierteelt. We hebben het boomkwekerijmuseum, de Proeftuin van Holland, het Rosarium en mooie wandel- en fietstochten. Bezoekers kunnen zich hier uitstekend vermaken", aldus Van der Louw.

Precisieboomteelt kan zeker ook in Boskoop

Precisielandbouw in Boskoop, kan dat wel op de slappe veengrond en de veelal smalle percelen geflankeerd door sloten? Zeker wel. Precisielandbouw is namelijk niet alleen een zaak van grote trekkers en machines.

Er bestaan allerlei definities van precisielandbouw. Volgens Wageningen University & Research krijgen planten bij precisielandbouw heel nauwkeurig die behandeling die ze nodig hebben, met behulp van technologie. Dat kan gps zijn, sensortechnologie, ICT en robotisering.

Aardappelteler Jacob van den Borne, pionier in deze technieken, hanteert een andere definitie: de juiste teeltmaatregel toepassen op de juiste plek en op het juiste moment. "Het draait om wat, wanneer en op welke plek", verwoordt Yannick Smedts. De Limburger leerde het vak bij Van den Borne en ontpopte zich daarna als de precisie-teeltman van Boomkwekerij Fleuren. Vanuit dit bedrijf zette hij diverse start-ups op: Wolky-Tolky is een meetstation voor de boom- en fruitteelt, bodemscanner SoilMasters en AgroWizard, dat recent zijn eerste meetapplicatie voor vrucht- en laanboomkwekers heeft gelanceerd. Dit is een meetsysteem dat volautomatisch de dikte van bomen meet. Razendsnel vanaf bijvoorbeeld een quad, en exact tot op de millimeter.

Grondsoort maakt niet uit

Precisielandbouw begint bij het verrichten van metingen, het verzamelen van data aan bijvoorbeeld de bodem. Inmiddels heeft Smedts bij boomkwekers in het hele land bodems gescand. In Boskoop nog niet. "Tuurlijk kan het daar ook", stelt Smedts. "Als we kunnen rijden, kunnen we scannen. De grondsoort maakt niets uit. We hebben ook al op veen gereden, in de blauwebessenteelt. Dat gaat gewoon."

De bodem in kaart brengen met behulp van sensoren of camera's: dat is in het verleden in Boskoop al wel gedaan. Delphy liet bijvoorbeeld opnames van bovenaf maken met vliegtuigen, of satellietbeelden. Ongeveer tien jaar geleden, toen bodemscannen nog in de kinderschoenen stond, is deze methode ook al eens in de regio beproefd. "Op de meer kleiachtige gronden", herinnert René van Tol (Delphy) zich. "Toen konden we er nog weinig mee."

Bodemscannen

De tijden zijn veranderd, het bodemscannen is verfijnd en wordt gemeengoed in de vollegrond. Ook Greenport Regio Boskoop pakt het thema precisielandbouw op. Van Tol: "Dit jaar willen we een klankbordgroep van

ondernemers vormen, een aantal ideeën uitwerken en dan in de praktijk uitproberen." Naast bodemscannen wordt gedacht aan het vliegen met drones en het gebruiken van bodemvochtsensoren. Technologieën worden steeds geavanceerder om data te verzamelen. Van Tol: "Hoe vertaal je data naar taakkaarten voor de sierteelt in Boskoop? Daar ligt de uitdaging."

Drone's

Er hebben al drones boven Boskoopse percelen gevlogen en dat zullen er rap meer worden. Dronewerkers, een landelijk samenwerkingsverband van loonwerkers met drones voerde de eerste vluchten uit. Met een drone is bijvoorbeeld de hoogte en breedte van een gewas snijheesters gemeten. „Om inzicht te krijgen in het volume van het gewas, waar zitten verschillen in groei”, legt Van Tol uit. "Je loopt dan werkelijk én, met een tablet en de dronegegevens, digitaal door het gewas." De verschillen zijn weergegeven in taakkaarten. "Op basis daarvan kun je bepalen welke planten je gaat ondersnijden om hun groei te remmen, en welke niet hoeven." Dit voorjaar laat Delphy weer een aantal vluchten uitvoeren boven het gebied.

'Hoe vertaal je data naar taakkaarten?'

Gewastelling

Met een drone is ook een uiterst precieze gewastelling uit te voeren, als alternatief voor het handmatige – en daarmee tijdrovende – tellen. Een paar jaar geleden is dat in de

Boskoopse sierteelt al eens gedaan, door Drone Analysis dat was opgezet door de jonge Boskoopse ondernemers Roy Monissen en Sebastiaan van Adrichem. Ze lieten een drone autonoom een route over een perceel vliegen, terwijl een camera gewasbeelden maakte. Na analyse werden die gebruikt om exact de aantallen planten van een bepaalde kwaliteit te tellen.

Drone Analysis is nu even slapend, omdat de ondernemers in andere sectoren sneller konden groeien met Liquid Data, hun nieuwe bedrijf dat bedrijfsprocessen digitaliseert – ook dit gaat over data. Gewastelling met hun drone blijft mogelijk, aldus Monissen. "Zeker wel. We hebben nu zo'n vraag van een kweker uit Brabant. Het is artificial intelligence, dus computersoftware herkent wat jezelf van bovenaf zou zien. Met eigen software kunnen we onderscheid maken in verschillende soorten planten."

Boskoopse veengrond

De Boskoopse veengrond, smalle percelen en sloten maken mechanisatie niet altijd even gemakkelijk en toegankelijk. "Zeker daarom kan het gebruik van drones van grote meerwaarde zijn voor de regio", aldus Smedts, die ook weleens drones boven percelen bomen laat vliegen.

Autonoom vliegen en data verzamelen is dus goed mogelijk, en dat geldt ook voor autonoom rijden in een gewas door bijvoorbeeld een robot. Een Frans schoffelrobotje is al eens onderzocht op toepasbaarheid in de Boskoopse sierteelt. Robotisering of automatisering op zich is echter geen precisielandbouw. Smedts: "Het wordt precisielandbouw als een robot volgens een taakkaart iets wel of niet doet op een specifieke plek."

Uitdagingen in water samen aanpakken

Samenwerken in een Greenport is erg constructief, ook als het om waterzaken gaat, vindt Sjaak Langeslag van het hoogheemraadschap van Rijnland. Door de korte lijnen met alle partijen kun je goed afspraken maken. “We pakken zaken samen op en verdelen het zo dat je het tegen de laagste maatschappelijke kosten uitvoert.”

In een teeltregio waar de kwekerijen bijna drijven tussen de eindeloze hoeveelheid sloten en vaarten is het waterschap nooit ver weg. Het hoogheemraadschap van Rijnland is nauw betrokken bij de Greenport Regio Boskoop, waar hoogheemraad Sjaak Langeslag deel uitmaakt van het bestuur. Een gesprek over een klimaatbestendig Boskoop, schoon én genoeg water en het Landbouwportaal.

Wat doet Rijnland aan het klimaatbestendig maken van het Boskoopse watersysteem?

“Toen aan het eind van de zomer van 2018 in één etmaal meer dan 150 millimeter neerslag viel, wist iedereen weer hoe belangrijk dit thema is. Klimaatverandering zal vaker extreme neerslag en droogte veroorzaken. We werken al jaren aan het klimaatbestendig maken van de regio. Dat betekent dat de capaciteit van gemalen wordt vergroot, watergangen uitgediept en verbreedt en nieuwe piekbergingen ingericht.”

Is er voldoende opvangcapaciteit in de regio?

“Momenteel wordt een extra noodberging aangelegd op 8 hectare grasland van gebr. Griffioen aan de Henegouwerweg. Dit kunnen we inzetten tijdens het voorbemalen bij grote neerslagverwachting, dat is dan nodig om ook het water uit de uithoeken van de Gouwepolder weg te krijgen. Het perceel wordt uitgediept en kan daarna begraasd worden.

Dankzij de inzet van de Stichting Belangenbehartiging is deze grond beschikbaar gekomen. Rijnland en de gemeente compenseren de waardedaling aan de telers. Wij verwachten dat dit genoeg is als piekberging.”

Geeft aanpassing van het watersysteem in zo'n intensief teeltgebied ook knelpunten?

“Bij het uitdiepen en baggeren van de vele watergangen moeten we heel veel biomassa afvoeren. Het is efficiënter en goedkoper om dit voor een hele sloot in een keer tegelijk uit te voeren in plaats van per grondeigenaar. Maar dit vraagt wel meer coördinatie. Momenteel voeren we hierover gesprekken met telers.

Verder zorgt de modernisering en vergroting van bedrijven voor meer verharding en slootdemping. Dat kan zeker in kleinere peilvakken ook knelpunten opleveren, daarom willen we samen naar de perceelinrichting kijken.”

Wat gebeurt er in het kader van het Watergebietsplan Greenport Boskoop?

“Dit plan hoort bij het klimaatbestendig maken van de regio. De meeste onderdelen zijn uitgevoerd, waar we nog aan werken is het verbeteren van de peilvakindeling van de Gouwepolder. Een aantal verouderde peilvakscheidingen wordt opgehoogd om overstroming bij hevige neerslag te voorkomen. Dit vraagt wel wat overleg met de grondeigenaren.”

Het staat het met de waterkwaliteit in de regio Boskoop? Halen we de KRW op tijd?

“We zien dat boomkwekers steeds bewuster zijn van het belang van een goede waterkwaliteit. Maar we staan vanuit de Kader Richtlijn Water (KRW) ook in dit gebied voor een aantal uitdagingen, daarom stimuleren we ondernemers om schoner te werken. Dat gebeurt onder meer via kennisverspreiding, zoals het project ‘Weten van Water’, studieclubs en inspiratiepolders.”

Worden hier nog veel middelen aangetroffen in het oppervlaktewater?

"We monitoren de waterkwaliteit voortdurend. Als er normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen plaatsvinden, moeten we handhavend optreden. Maar over het algemeen is de naleving van de regels hier goed. Overschrijdingen kunnen trouwens door nalevering uit het verleden komen. Er is wel discussie over de Kader Richtlijn Water. De normsystematiek geeft vaak een te negatief beeld, terwijl er wel vooruitgang is geboekt."

Wat kunnen Boskoopse kwekers met het 'Landbouwportaal' dat Rijnland in februari heeft geopend?

"Met het Landbouwportaal geven we handen en voeten aan verbetering van de waterkwaliteit en bodemstructuur. Telers kunnen hier aankloppen voor ondersteuning en hulp bij financiering. Zo kunnen ze een bedrijfscoach van bijvoorbeeld Delphy inschakelen, die advies op maat kan geven over effectieve maatregelen om de waterkwaliteit en bodem te verbeteren. Voor tal van ingrepen is subsidie beschikbaar, de bedrijfscoaches kunnen helpen bij de aanvraag."

'Boskoopse kwekers worden steeds bewuster van de waterkwaliteit'

De beschikbaarheid van schoon gietwater staat soms onder spanning in de regio. Wat doet Rijnland daaraan?

"Wij voorzien structureel in voldoende zoetwater door de watergangen geregeld door te spoelen met rivierwater dat bij Gouda wordt ingelaten. Dat is nodig om opkomende verzilting tegen te gaan. Binnen het Deltaprogramma Zoet water werken we al jaren aan de uitbreiding van de aanvoercapaciteit vanuit het Amsterdams-Rijnkanaal. Over een paar jaar is die verdubbeld. Verder wordt door een aantal partijen onderzoek gedaan naar de ondergrondse berging van regenwater als gietwatervoorziening." (Zie pagina 28)

Band tussen onderwijs en bedrijfsleven blijft hecht

Vanwege de coronaperikelen was het een bewogen jaar voor onderwijs en cursussen in de Greenport. Veel lessen en bijeenkomsten op bedrijven werden afgelast of verplaatst. Het goede nieuws: Boskoop opent in september een MBO-opleiding tot hovenier. Een tweegesprek met Peet Stolwijk (docent bij Yuverta) en projectleider Anja van Tilburg over de ontwikkelingen in onderwijs en arbeidsmarkt.

Peet Stolwijk is een bekend gezicht in de regio. Hij is al jaren actief als docent en als opleidingscoördinator voor de BBL- en PBL-opleidingen boomteelt bij Yuverta (Voorheen Wellant College). Daarnaast is hij docent MBO BBL-Boomteelt en opleidingscoördinator voor de brancheopleiding Boomteelt. Ook verzorgt hij een aantal cursussen van de Greenport Boskoop Academy. Hij is nauw betrokken bij de ontwikkeling van deze cursussen en doet dit in samenwerking met Anja van Tilburg van Greenport Regio Boskoop. Van Tilburg is via een vakantiebaantje in Reeuwijk in de boomkwekerijwereld ingerold. Ze volgde een boomteeltopleiding, werkte bij een boomkweker en ging daarna weer studeren, waaronder een opleiding agrarische bedrijfskunde. In 2017 kwam ze de gelederen van de Greenport versterken als projectleider Onderwijs & Arbeidsmarkt.

Schreeuw om arbeidskrachten

Van Tilburg merkt dat het economisch tij is gekeerd in de boomsiertereeltregio. "Het bedrijfsleven schreeuwt om gekwalificeerde arbeidskrachten, er is een personeelstekort. Het omslagpunt in de arbeidsmarkt kwam

ongeveer vier jaar geleden. Bedrijven willen weer uitbreiden. Er zijn ook bedrijven die stoppen door de vergrijzing. Jonge ondernemers zijn best wel ambitieus, je ziet dat aan de schaalvergroting. Gebrek aan personeel zet nu echter een rem op de groei."

Stolwijk ziet vanuit het onderwijs ook dat het aantrekt. "Acht jaar geleden begon ik met de boomkwekersopleiding, in crisistijd. Ik startte met twintig leerlingen van rond de twintig jaar. Allemaal jonge gasten die toen eigenlijk niet aan de bak kwamen. Als je kijkt naar de huidige instroom: de meesten zijn nu zestien of zeventien jaar als ze binnenkomen. We krijgen ook steeds beter inzicht in de vraag. Kwekers zitten te springen om mensen, ik had afgelopen jaar wel honderd leerlingen kunnen plaatsen!"

Invloed van corona

Van Tilburg is druk met het organiseren van bijeenkomsten. Al was dat in het afgelopen jaar wel lastig. Ook lagen door corona alle informatiedagen voor het onderwijs plat. "Maar dankzij de Heroes in Green-campagne hebben we tien extra aanmeldingen gehad." Door corona werd ook het arbeidstekort op

de bedrijven alleen maar nijpender. Scholen sloten of klassen gingen in quarantaine. Buitenlandse werknemers keerden terug naar huis. Stolwijk: "Afgelopen jaar zijn veel bedrijven gered, doordat scholieren geen les hadden en bij hun bijbaantje gingen werken." Corona zorgde echter ook voor een nieuwe dynamiek doordat personeel uit andere sectoren zoals horeca en de bouw naar huis werden gestuurd. "We krijgen daardoor mensen binnen van dertig, veertig jaar oud. Allemaal zij-instromers die werk hebben gevonden in een kwekerij", vertelt Stolwijk. "Die willen zich ook doorontwikkelen, niet alleen het werk uitvoeren. Die zeggen: het vak interesseert ons, we willen weten waarom we de dingen doen, daarom hebben ze ook behoefte aan opleiding."

Mede voor die doelgroep is er in oktober een module van de brancheopleiding gestart, gecombineerd met een cursus van de Greenport Boskoop Academy. Stolwijk: "Ook zijn we afgelopen najaar gestart met de brancheopleiding voor de boomteelt, voor mensen vanaf 21 jaar. In september wordt die uitgebreid met de module voor Bedrijfsleider."

Greenport Boskoop Academy

De Greenport Boskoop Academy bestaat uit losse modules, waarmee medewerkers zich kunnen doorontwikkelen, legt Van Tilburg

uit. "Soms organiseren we deze in samenwerking met Peet, soms met een andere opleiding, soms organiseren we het zelf. Dankzij deze cursussen kan je zonder diploma toch de branche instromen, vervolgens doorstromen en een echt vak leren. Een vak waar deelnemers merkbaar trots op zijn."

Mensen kunnen dankzij de Academy ook doorgroeien naar kaderfuncties, waar in het bedrijfsleven volop behoefte aan is. "Door de schaalvergroting worden bedrijven groter, dus er komt ook meer vraag naar leidinggevend personeel", aldus Van Tilburg. "Het is dus belangrijk dat medewerkers kunnen doorgroeien bij hun werkgever door te werken aan skills als leidinggeven en organiseren."

De kracht van de Greenport Boskoop Academy is dat veel 'lesmomenten' bij kwekerijen plaats vinden, waardoor de cursisten meteen een inkijkje krijgen hoe anderen het doen. Voor hen is dit de meest aansprekende vorm van onderwijs.

Corona gaf veel organisatorische perikelen maar heeft de groensector ook een slinger gegeven door de opleving van het tuinieren, stelt ze. "Ook de klimaatverandering geeft ons de wind in de rug. We moeten vergroenen, mensen zijn zich daarvan steeds meer bewust."

*'Ik had wel
honderd leerlingen
kunnen plaatsen!'*

Nieuwe MBO-opleiding start in september

In Boskoop zijn momenteel het Yuverta VMBO, de MBO-opleiding BBL-Boomteelt en brancheopleiding Boomteelt actief. Per september 2022 start er een MBO BBL-opleiding Hovenier en de brancheopleiding 'Bedrijfsleider 1'. Het groen onderwijs in Boskoop staat dan weer helemaal op de kaart.

Werken en leren in de Greenport

De sierteeltsector van de Greenport regio Boskoop biedt vele mogelijkheden voor een mooie groene loopbaan. Maar jonge mensen warm maken voor de sector en bestaande medewerkers behouden vraagt wel een extra inspanning van bedrijven en instanties. Campagnes en cursussen worden ingezet om mensen te enthousiasmeren voor de boomkwekerij en hoveniersbranche.

Boskoop Werkt

Op 1 april 2022 gaat de arbeidsmarkt-campagne 'Boskoop Werkt' van start, om meer mensen te verleiden te komen werken in de boomkwekerij. In 2021 werden hiervoor plannen gemaakt, financiering gevonden en de projectvoorbereiding gestart. De campagne wil mensen die nu niet in de groene sector werken inspireren en deze anders laten beleven, voornamelijk via social media (Facebook en Instagram). Op de website zullen naast inspirerende foto's en filmpjes ook vacatures van de bedrijven komen. Doel is om een permanente vacaturesite op te richten en om dit jaar ten minste twaalf matches tot stand te brengen tussen bedrijfsleven en arbeidsmarkt. Het idee voor de campagne is ontstaan tijdens de Open Kwekerij Dag Boskoop, waar – voor de coronapandemie uitbraak – een vacaturewand veel bekijks trok.

Boskoop Werkt is een digitale versie daarvan, gekoppeld aan een imagocampagne. De campagne mikt nadrukkelijk verder dan de jongeren die nu al op een groene opleiding zitten. De website biedt – net als de vacaturewand, maar dan online – de mogelijkheid om anoniem bij bedrijven de sfeer te proeven en op zoek te gaan naar een 'klik' met een werkgever.

De financiering is ondermeer afkomstig van de gemeente Alphen aan den Rijn uit het coronaherstelfonds. Deelnemende bedrijven kunnen dankzij die financiering de eerste negen maanden gratis vacatures en content plaatsen. In die periode zal Greenport Boskoop onderzoeken of de campagne erin slaagt om de gewenste niche in de arbeidsmarkt te vinden. Ook zal een koppeling worden gemaakt met bestaande onderwijsactiviteiten.

Greenport Boskoop Academy

Greenport Boskoop Academy is voortgekomen uit het project Kennis en Innovatie Impuls. De Academy biedt losse cursussen voor medewerkers en ondernemers die zich verder in hun vak willen ontwikkelen.

2021 was vanwege corona een lastig jaar voor de Academy. Daardoor vielen cursussen uit. De cursus Teelt & Bemesting ging – vanwege de grote belangstelling hiervoor – wel door, in samenwerking met de brancheopleiding. Deze voorzag in een duidelijke behoefte: de groep zat met achttien deelnemers vol.

Steeds meer bedrijven uit de groene sector weten overigens de Academy te vinden, ook voor 'in company' trainingen. In het verslagjaar werden drie in company trainingen gegeven. Gewasbescherming is een populair onderwerp, evenals de assortimentscursus, die wordt georganiseerd door de Greenport Boskoop Academy.

Voor cursusjaar 2022 houdt de Greenport onder alle bedrijven een enquête, om te zien welke opleidingsbehoeften er bestaan. Zo wordt momenteel geïnventariseerd of er behoefte is aan een speciaal programma voor jonge opvolgers. Ook komen er dit jaar meer cursussen voor Poolse medewerkers, met Poolse docenten uit de groene sector. Zodra de resultaten van de enquête bekend zijn wordt bekeken wie de opleiding zal verzorgen: dat kan de Greenport zelf zijn, al dan niet in samenwerking met een bestaande organisatie (zoals Yuverta) of een externe partij.

Heroes in Green

Heroes in Green is de campagne van de groene sector in Boskoop gericht op jongeren die voor hun middelbare schoolkeuze staan. De campagne startte afgelopen jaar online, wat tien extra aanmeldingen opleverde voor de BBL- en brancheopleiding. De campagne wordt dit jaar uitgebreid met de hoveniersopleiding.

Het is voortaan ook mogelijk om leerbedrijven in de spotlight te zetten. Ondernemers kunnen door middel van een filmpje of een interview hun leerbedrijf via de campagne promoten. Dit gaat om BBL-medewerkers, die werk combineren met 1 dag per week naar school.

Nu corona aan het aflopen is, worden de scholen weer intensiever bij de campagne betrokken. Er zijn ook informatiemiddagen op bedrijven, gekoppeld aan de campagne. Zodat de groene helden niet alleen online zichtbaar zijn, maar ook offline. Dat is nieuw ten opzichte van vorig jaar. Ook nieuw zijn de ervaringsverhalen van mensen die vorig jaar met de opleiding zijn begonnen. Die worden online gedeeld onder het motto: 'Een groene held vertelt'. De campagne is dit jaar te zien op de social media-kanalen LinkedIn, Facebook en Instagram.

Doel van de campagne is het bereiken van jongeren die normaal niet worden bereikt via de wervingscampagnes van de opleidingen. Zij kunnen zich via de website aanmelden voor meer informatie of kunnen de sfeer komen proeven op een bedrijf. Dat is ook mogelijk via de informatiedagen. Greenport Boskoop zorgt na elke aanmelding via de campagne voor een telefonische en persoonlijke follow-up.

Schadelijke en ongewenste organismen

Quarantaine-organismen zijn schadelijke plagen of ziekten (bijvoorbeeld veroorzaakt door een bacterie, virus of schimmel) die niet of nauwelijks in de Europese Unie aanwezig zijn of getolereerd worden. Volgens de EU-wetgeving moeten landen er alles aan doen vestiging en verspreiding van deze organismen te voorkomen.

Q-organismen zetten iedereen op scherp

De vondst van de Apriona-boktor op een Zuid-Hollandse kwekerij heeft eind 2021 iedereen in de Greenport Regio Boskoop weer wakker geschud. Quarantaine-organismen vormen immers een levensgrote bedreiging voor de boomteelt. De sector is daarom een nieuw project gestart dat alle betrokkenen bij de les moet houden.

Het grootste gevaar dat boomkwekers en handelaren voor hun bedrijven vrezen past gemakkelijk tussen duim- en wijsvinger: een schadelijke larve of boktor die op de lijst van Q-organismen van de EU staat. Als deze exoten – of een plantenziekte als Xylella – worden aangetroffen kan dat betekenen dat een hele kwekerij of zelfs de complete regio op slot gaat en alle handel voor onbepaalde tijd stillegt. Een ramp die niet te overzien is, vooral door de economische (gevolg-)schade. De situatie met de Oost-Aziatische boktor in 2010 staat bij velen in Boskoop nog in het geheugen gegrift.

Om de risico's rond Q-organismen voor de sector te beheersen is in 2021 een landelijk project gestart. Ook in de Greenport Regio Boskoop wordt hier handen en voeten aan gegeven. Voorzitter Michiel Gerritsen van de Stichting Belangenbehartiging Greenport Boskoop vertelt over de gevaren van Q-organismen en de risicobeheersing.

Welke organismen zijn voor Boskoop een risico?

“Actuele Q-organismen betreft een aantal uitheemse schorskevers en boktorren en de ziekteverwekkende bacterie Xylella fastidiosa. Xylella wordt verspreid door cicaden. De bacterie dook voor het eerst op in Italië en sinds 2019 moeten wij er ook waakzaam voor zijn.

De recente vondst door de NVWA van een boktorlarve op een geïmporteerde partij Enkianthus werd snel geïsoleerd en er werd verder niks gevonden in een straal van 100 meter rond dit bedrijf. Dus de sector kwam met de schrik vrij. Maar het was wel een wake up call voor ons boomkwekerijcluster. Dit kan zich elk moment voordoen. Zeker een uitbraak van Xylella heeft een enorme impact omdat dit organisme wel 350 waardplanten heeft. Dit zou dus een groot deel van het assortiment aan vaste planten en fruitgewassen in de regio raken.”

Wat kunnen de gevolgen zijn?

“Als een Q-organisme niet snel in de kiem gesmoord wordt zijn de gevolgen nauwelijks te overzien. In het ergste geval wordt in een straal van 1 tot enkele kilometers alle handel en transport stilgelegd en worden alle waardplanten onderzocht. De handelsbeperkingen kunnen vervolgens jaren duren. De gevolgschade moet je grotendeels zelf ophoesten. Het is echter niet te doen om dit scenario volledig uit te sluiten, daarom willen we ons focussen op zoveel mogelijk preventie en bewustwording van de risico's.”

Wat houdt het landelijk project in?

“Sinds 2021 werken we landelijk als boomkwekerijsector aan kennisverspreiding en communicatie ter vergroting van het

risicobewustzijn. De campagne ‘Handel nu, voorkom ziekte Q’ is daar een onderdeel van. De betrokken partijen zijn de LTO Vakgroep Bomen, Vaste Planten en Zomerbloemen, de belangrijkste boomteeltregio's, Anthos en Naktuinbouw.”

‘Vondst boktor was wake up-call’

Wat kunnen telers direct al doen?

“Ze moeten nagaan wat kwetsbare plekken zijn in hun eigen productie- en handelsketen. Bedenk uit welke regio je planten afneemt, of dit risicoplanten zijn en kijk ook hoe betrouwbaar je leverancier is. Maak afspraken met je handelspartners door vragen en eisen te stellen over fytosanitaire aspecten. Verder kan je als teler actuele, relevante informatie inwinnen, onder meer via factsheets die we via de website www.fytocompass.nl beschikbaar stellen. Er staan ook praktische vragenlijsten op de site, waarmee je de fytosanitaire risico's van je eigen bedrijf in kaart kan brengen.”

Wat doet de Greenport verder op dit gebied?

“Als eerste gebied in Nederland hebben we een draaiboek gemaakt waarin de sector en gemeenten samenwerken bij calamiteiten. In 2019 hebben we aan de hand hiervan al eens een calamiteitenoefening gehouden op het stadhuis van Alphen aan den Rijn. Als het echt raak is staat in onze regio een crisisteam paraat met twee vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven en twee uit de overheid.”

“Die oefening was nuttig voor de deelnemers, maar nodig is dat alle Nederlandse kwekers en handelaren zich 24/7 bewust zijn van Q-organismen. Als corona het toelaat willen we opnieuw een calamiteitenoefening houden, op landelijke schaal en dan in de praktijk.”

Ondergronds bufferen: altijd schoon water

Goed gietwater met een laag chloridegehalte is cruciaal om planten van topkwaliteit te kunnen telen. Maar tijdens de recente droge zomers was het soms spannend in de regio Boskoop. Verzilting lag op de loer, terwijl de opslagcapaciteit op kwekerijen beperkt is. Ondergrondse regenwateropslag kan een uitkomst zijn.

Gezien de bodemopbouw en het grondwatersysteem is het sierteeltgebied rondom Boskoop geschikt voor de ondergrondse berging van water. Die conclusie is getrokken na het haalbaarheidsonderzoek naar Aquifer Storage & Recovery (ondergrondse waterberging) dat Acacia Water en Broere Irrigatie BV in 2021 hebben uitgevoerd.

De aanleiding voor het onderzoek is de groeiende behoefte aan goed gietwater.

Onderzoek toont haalbaarheid voor Boskoop

Voor bij moderne kwekerijen die met vloeibare bemesting telen stellen hoge eisen aan de waterkwaliteit. Opslag in bovengrondse bassins is nu de gangbare praktijk, maar dit kost veel van de schaarse ruimte. Daarnaast bestaat - ondanks het doorspoelen van de watergangen door Rijnland - het risico dat tijdens extreme droogte verzilting optreedt.

Water injecteren

"Je kunt in de winter overvloedig regenwater in een watervoerende zandlaag in de bodem injecteren. 's Zomers pomp je het water weer op om de planten te irrigeren. Het is dan nog steeds schoon en het volume is vrijwel onbeperkt", aldus Arie-Jan Broere van Broere Irrigatie uit Waddinxveen.

Deze techniek wordt in de glastuinbouw al decennialang toegepast en ook de regio Boskoop leent zich ervoor. Een voorwaarde is wel dat het water 'schoon' de bodem ingebracht wordt. "Water vanaf een kasdek kun je makkelijk opvangen en direct in de ondergrond opslaan. Maar een groot deel van de kwekerijen hier bestaat uit containervelden. Als je dat water wilt gebruiken zou je het eerst nog moeten voorzuiveren", volgens Broere.

Eigenschappen lavaveld

Eigenlijk werkt een lavaveld al als een filter dat allerlei deeltjes uit het water zuivert. Maar dat gebeurt niet volledig met alle gewasbeschermingsmiddelen, stelt hij. "Met hun containervelden hebben boomkwekers

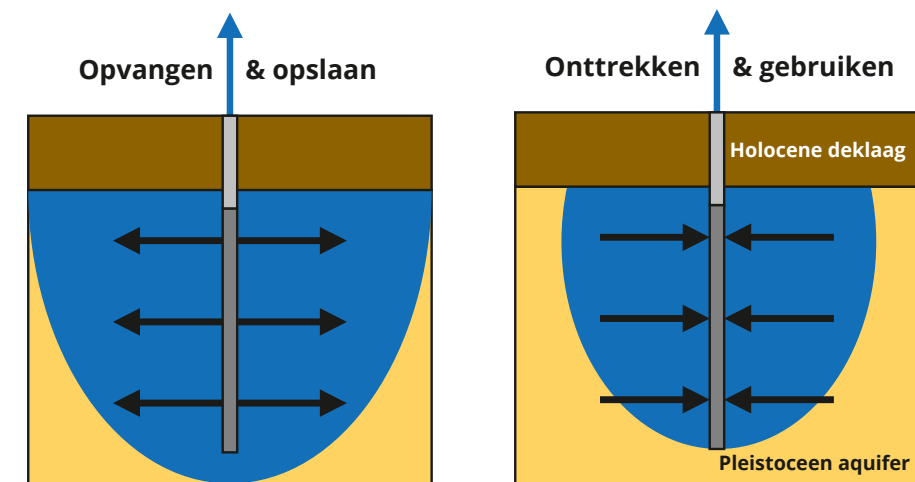
een prachtige infrastructuur in handen om water schoon te kunnen bergen, zodat ze circulair kunnen worden in gietwater. Bovendien hoeven ze zo geen water te lozen op het oppervlaktewater. Dat zou ook een grote stap in verduurzaming betekenen." Andere voordelen zijn dat bovengrondse bassins niet meer nodig zijn en ook het gebruik van omgekeerd osmosewater niet. Dit laatste staat vanwege de brijnlozingen onder druk en al jaren hangt een verbod voor deze techniek in de lucht.

Innovatieve filtertechniek

Ondergrondse wateropslag kan vooral interessant zijn voor grotere kwekerijen met een aanzienlijke oppervlakte glas en hoge eisen aan het gietwater. In de loop van dit jaar starten de partners een vervolgonderzoek. "De werving van kwekerijen voor de pilot gebeurt samen met de Stichting Belangenbehartiging Greenport Boskoop. Er is al de nodige interesse." Provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland ondersteunen het nieuwe onderzoek. Broere: "We gaan innovatieve zuiveringstech-

nieken testen, dat wordt interessant. De basis bestaat uit het toepassen van 'actief kool'-filtratie, een bewezen techniek die in staat is om water heel schoon te krijgen. Dit gaan we combineren met een biologisch zandfilter. Hierin worden afvalstoffen afgebroken door micro-organismen." Deze combinatie is veelbelovend en wordt momenteel al bij een akkerbouwbedrijf op Texel getest, vertelt hij.

"Als deze innovatie slaagt dan is dat heel interessant voor Boskoopse kwekers. Zij kunnen dan tegen lage energiekosten water biologisch zuiveren en altijd een grote waterbuffer opbouwen." Verder moet het vervolgonderzoek een nog beter beeld geven van de samenstelling van de ondergrond en de grondwaterkwaliteit op verschillende locaties in het sierteeltgebied.

Schematische weergave werking ondergrondse opslag. Zoetwater wordt opgevangen en ondergronds opgeslagen in een aquifer, waarna het water kan worden onttrokken en (her-)gebruikt voor irrigatie.

Nog een wereld te winnen met betere footprint

In de regio Boskoop zijn afgelopen jaren grote stappen gezet. Veel boomkwekers wisten te moderniseren en de versnipperde belangenbehartiging kwam tot eenheid. De kleinste Greenport van Nederland groeide uit tot misschien wel de slagvaardigste, vindt scheidend voorzitter Kees van Velzen. "Maar met onze ecologische footprint valt nog een wereld te winnen."

Na vijftien jaar voorzitterschap van de Greenport is het niet verwonderlijk dat Kees van Velzen veel heeft zien veranderen in en rond de boomsiereteelt in de regio Boskoop. De versnippering van het bedrijfsleven in kleine belangenclubjes is ten einde, op de kwekerijen werden pot- en containervelden de regel en het de opschaling van kwekerijen zette fors door. Ook zijn er in die periode vele doelen gesteld en weer bijgesteld.

"In een agenda van de Greenport uit 2007 zie je alleen issues rond wegen en bereikbaarheid. Nu zijn we met hele andere vraagstukken bezig. Nog steeds is infrastructuur van belang, maar er wordt ook veel energie gestoken in thema's als versterking van het ondernemerschap, gezamenlijke promotie, de transformatie en modernisering van teeltgebieden en kennisontwikkeling", aldus Van Velzen.

Bundeling

Sinds hij in 2004 politiek actief werd, eerst als wethouder van gemeente Rijnwoude, heeft Van Velzen al met 'Boskoop' te maken. Kort daarna wilden provincie en rijk de verschillende tuinbouwregio's vanwege hun economische belang een speciale status geven. Zo kwam in 2007 de Greenport Regio Boskoop tot stand, waarvan hij voorzitter werd. Na de gemeentelijke herindeling van 2014 trok hij de kar als wethouder van gemeente Alphen aan den Rijn. "In die beginjaren was het bedrijfsleven nog hopeloos versnipperd. Bijna elke deelgroep had zijn eigen vertegenwoordiging. Veel enthousiaste mensen, maar

in de lobby moet je met één mond spreken. Daar heb ik sterk op ingezet."

Veel veranderde ten goede met de bundeling in de Stichting Belangenbehartiging die sinds 2014 opkomt voor alle ondernemers in teelt, handel en dienstverlening. In datzelfde jaar vond ook de fusie van drie gemeenten tot één plaats en die twee ontwikkelingen hebben de slagkracht enorm verbeterd. "We hebben hier een heel goede overlegstructuur. We zijn de kleinste Greenport, maar in organisatiekracht wellicht de grootste."

'Je moet je gebied durven veranderen'

Infrastructuur

Na de fusies zijn de agenda en aanpak veranderd. Aanvankelijk was uitbreiding van het teeltareaal in hectares een hoofddoel, omdat het oude gebied overvol zat. Een ander belangrijk thema was een betere ontsluiting van de regio, nog steeds een punt van aandacht.

"Er is al het nodige bereikt, zoals verbetering van oude, smalle wegen en aanleg van nieuwe wegen om de teeltgebieden beter te ontsluiten, denk aan de verlengde Roemer. Een betere verbinding met de A12 komt eraan. En een betere ontsluiting van Boskoop aan de noordzijde is in de laatste besluitvormingsfase."

Verouderde kwekerijen

"Na 2014 is het idee van gebiedsvergroting losgelaten. We hebben de kaarten gezet op revitalisering van verouderde kwekerijen en modernisering van het bestaande teeltareaal. Met die herstructurering is ook de schaalvergroting opgepakt. Kwekerijen moesten van 1 naar 4 hectare groeien. Ik begon met meer dan zeshonderd telers, dat ligt nu rond de vierhonderd en zal nog verder dalen."

Niet alleen de omvang, ook de aard van de kwekerijen is aan het veranderen, ziet de bestuurder. "Sommige toekomstgerichte telers zoeken hun expansie ook in teeltareaal buiten onze Greenport, of breiden zelfs uit in andere landen. Die internationale opschaling is prima, maar laat Boskoop wel het centrum van teelt en handel in tuinplanten en -bomen blijven."

Footprint

Ontwikkelingen in de Nederlandse tuinbouw gaan ook aan Boskoop niet voorbij. "Je ziet dat kwekers steeds meer zelf exporteur zijn geworden. Door die ketenintegratie is hun greep op de totale keten versterkt. In die lijn wordt het mogelijk voor klanten om hun planten en bomen te kunnen volgen tot aan de kwekerij van herkomst."

Dat is een ontwikkeling waar de sector verder mee moet, vindt hij. "Dan kom je ook bij de wijze van produceren uit. In het verbeteren van de ecologische footprint in onze productieprocessen valt nog een wereld te winnen. Hoe? Denk aan zo duurzaam mogelijk telen, met zo min mogelijk gewasbeschermingsmiddelen en zonder emissies naar het grond- en oppervlaktewater, door materialen te recycleren en duurzame verpakkingen te gebruiken. De voortschrijdende herstructurering zal telers helpen om deze uitdagingen waar te maken."

Verder constateert hij dat 'Boskoop' nog een inhaalslag kan maken met innovaties als robotisering en precisielandbouw.

Boskoops landschap

De modernisering van het teeltareaal gebeurt met kleine en vaak ongelijke stappen, maar er zit wel een doordacht idee achter. "Een paar jaar geleden hebben we een totaalvisie gemaakt. Daarbinnen zijn

deelgebieden gedefinieerd, elk met zijn eigen waarden en toekomstmogelijkheden. Telers hebben houvast aan deze visie."

Waar ook een idee achter zit, is de benadering van het typische Boskoopse landschap. "We verbouwen het landschap voortdurend, vergroten de smalle kavels, gooien sloten dicht en graven elders water terug met toevoeging van ecologische kwaliteit. Dat kun je niet zomaar doen, de vormen van het aloude slagenlandschap houden we zo goed mogelijk intact. Maar om te moderniseren moet je je gebied durven veranderen."

'We hebben hier een heel goede overlegstructuur opgebouwd.'

Voorzitter zwaait af

Kees van Velzen (65) neemt na de gemeenteraadsverkiezingen afscheid als wethouder en daarmee eindigt zijn voorzitterschap van de Greenport. In mei 2022 wordt zijn opvolger bekend.

De **Stichting Greenport Regio Boskoop** werkt aan de versterking van de boomteeltsector in de regio Boskoop. Deze stichting is het overlegplatform tussen de overheden en het bedrijfsleven. De stichting maakt deel uit van Greenports Nederland.

De **Stichting Belangenbehartiging Greenport Boskoop** behartigt de belangen van de bedrijven in teelt, handel en dienstverlening binnen de boomkwekerij en is spreekbuis voor het boomkwekerijbedrijfsleven in de regio Boskoop.

provincie
Zuid-Holland

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Alphen aan den Rijn

Gemeente
**Bodegraven
Reeuwijk**

